

УДК 372.881.1(076.5)

Довганич Мирослава Василівна

викладач

кафедра іноземних мов

факультет іноземної філології

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна

ДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АУДІОЛІНГВАЛЬНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті розглядається загальна характеристика аудіолінгвального методу при вивченні іноземної мови. Визначено сутність, основні риси, принципи та етапи впровадження даного методу; проаналізовано його переваги та недоліки. Шляхом аналізу та узагальнення проведених розвідок встановлено, що деякі аспекти аудіолінгвального методу є ефективними і їх варто застосовувати у процесі навчання з метою формування у студентів навиків користування іноземною мовою у повсякденному спілкуванні.

Ключові слова: аудіолінгвальний метод, аудіювання, методика викладання, мовленнєві навики, мовні структури, інноваційні технології, іноземні мови.

Вступ. З огляду на виклики сьогодення, зокрема поглиблення процесів глобалізації, розвиток інформаційних технологій та потреби суспільства у висококваліфікованих фахівцях зі знанням принаймні однієї іноземної мови, інтерес до вивчення мов дедалі більше зростає. Кожна сучасна успішна людина повинна володіти іноземними мовами, розширювати свій світогляд, пізнавати культуру інших народів. Оскільки значення іноземних мов, зокрема англійської, в сучасному світі важко переоцінити, проблема вибору ефективного методу навчання іноземної мови є надзвичайно складною і актуальною. Ведеться постійна дискусія щодо того, яка з методик є найкращою, розробляються все нові підходи до викладання. В даній статті розглядається одна із модифікацій прямого методу навчання іноземних мов, а саме – аудіолінгвальний.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аудіолінгвальний метод був розроблений лінгвістом-структуралістом Чарльзом Фрізом і методистом Робертом Ладо на базі армійського методу та на основі ідей дескриптивної лінгвістики (Л.Блумфілд) і психологічної теорії біхевіоризму (Е.Торндайк, Д.Уотсон) в США в 40 – 50-ті роки ХХ ст. Його виникнення було пов'язано з необхідністю швидко вивчити іноземну мову у воєнних цілях [1, с.221].

Ч.Фріз та Р.Ладо опублікували підручник англійської мови як іноземної. Також вони є авторами ряду теоретичних робіт, основними з яких є *Teaching and Learning English as a Foreign Language, Language Teaching. A Scientific Approach* [2, с.189-190]. Дослідженням даного питання також займалися такі науковці, як Ю.Жлуктенко, О.Кашина, К.Ніколаєва, Г.Рогова та ін. [3; 4].

Ф.де Соссюр розробив на основі аудіолінгвального методу аудіовізуальний напрямок вивчення іноземних мов, специфікою якого є застосування нових технічних засобів та відмінна лінгвістична основа, зберігаючи при цьому загальні психологічні позиції біхевіоризму для обидвох методик [5, с.93-94].

Мета дослідження – розглянути аудіолінгвальний метод навчання іноземних мов та проаналізувати ключові аспекти його застосування. Визначена мета передбачає вирішення наступних завдань: дослідити суть та основні характеристики аудіолінгвального методу; розглянути етапи в процесі засвоєння структури мови; визначити принципи даного методу; проаналізувати позитивні та негативні сторони застосування методу на практиці.

Виклад основного матеріалу. Аудіолінгвальний метод – це метод вивчення іноземних мов, який пе-

редбачає в процесі занять використання слухового каналу сприйняття і багаторазове прослуховування та відтворення слідом за диктором мовних одиниць (фонем, звукосполучень, слів, фраз, а згодом і текстів), що веде до утворення мовленнєвих автоматизмів (потрібних автоматичних мовленнєвих реакцій на відповідні стимули) [1; 6, с.157-158].

Мова розглядається як система знаків, що використовуються в процесі усного спілкування, тоді як письмо, на думку Фріза, є штучним і не дуже точним способом фіксації звукової мови (адже не передає наголоси, інтонації, паузи тощо) [2]. При застосуванні даного методу усному мовленню віддається пріоритет над письмом; заняття направлені на формування мовленнєвих навиків в результаті виконання тренувальних вправ; переважає інтуїтивне сприйняття матеріалу над його свідомим введенням, а розмовна практика над поясненням і коментуванням матеріалу; широко використовується країнознавча інформація.

Оволодіння мовою відбувається при роботі з мовними структурами – невеликими за обсягом та градуєваними за рівнем складності одиницями, а не за допомогою заучування лексики та граматичних правил. Знання мови, на думку прихильників аудіолінгвального методу, – це вміння користуватися певними структурами, наповнюючи їх відповідним мовним матеріалом і вимовляючи у нормальному темпі спілкування.

Р.Ладо виділяє наступні послідовні етапи в процесі засвоєння структур іноземної мови: 1. Розучування ретельно підібраних моделей (структур) шляхом імітації. На цьому етапі відбувається прослуховування фрази або діалогу до тих пір, поки учень не зможе правильно повторити кожне речення за диктором. 2. Свідомий вибір нової моделі, порівнюючи її з уже відомими засвоєними структурами. 3. Інтенсивне тренування (практика) з моделями. 4. Вільне вживання моделі в різних ситуаціях при спілкуванні [1, с.222; 7].

Засвоюється мова за допомогою аудіолінгвального методу природнім шляхом, максимально наближеним до процесу засвоєння мови дитиною. Адже в дитинстві спочатку ми чуємо слова і речення, не розуміючи їх. Згодом починаємо розуміти почуте, пов'язуючи його з конкретним значенням. І лише потім самостійно й осмислено будемо власні висловлювання.

Початкова стадія навчання повинна бути присвяченою розвитку усного мовлення, і тільки після того, як студенти оволодіють мовою в усній формі (говоріння), слід переходити до навчання читання. Правила і узагальнення виводяться органічно, після

засвоєння матеріалу в мовленні, і лише допомагають краще структурувати вивчений матеріал. Граматика і лексика вивчаються лише в контексті, насамперед в діалогах.

Більша частина часу в процесі навчання (80-85%) відводиться на практику, і лише 15-20% займають коментарі і пояснення [2, с.84]. Намагатися запам'ятати ту чи іншу фразу не потрібно, оскільки вона, як правило, запам'ятовується автоматично в результаті багаторазового прослуховування.

Структури для вивчення підбираються за принципом частотності вживання, типовості та виключення синонімів. При підборі матеріалу також порівнюються рідна мова та мова, що вивчається, з метою виявлення можливих труднощів. Важливим є дотримання поступового наростання труднощів, виявлених в результаті порівняння мов. Однак під час заняття використання рідної мови зводиться до мінімуму, на уроці створюється імітація мовного середовища.

При застосуванні аудіолінгвального методу викладач відіграє домінуючу роль. Він спостерігає за правильністю аудіювання і повторення; регулює темп курсу; класифікує, дозує та при необхідності складає додаткові вправи; пояснює матеріал; виправляє помилки при навчанні; направляє і керує всією діяльністю студентів.

Характерними принципами аудіолінгвального методу є наступні: – принцип глобальності, який передбачає сприйняття лексичного матеріалу глобально на слух у вигляді зразків (моделей); – принцип ситуативності. Матеріал презентується у вигляді діалогів, що відображають ситуації повсякденного життя, а лексичний матеріал об'єднаний навколо підібраних ситуацій; – принцип безперекладності – виключення рідної мови із системи навчання лексики; – принцип зорово-слухового синтезу, який передбачає широке використання аудіо та відеозаписів [8].

Позитивними рисами аудіолінгвального методу є строгий відбір і чітка організація матеріалу в залежності від труднощів оволодіння ним, ретельна розробка методики занять, що веде до автоматизації навчального матеріалу, країнознавча спрямованість занять, органічне включення в процес навчання лінгвальної техніки. Сама система подачі нової інформації і багаторазові повторення ведуть до неминучого запам'ятовування пройденого матеріалу, причому

відпрацьовується і вимова, а також знімається мовний бар'єр. В рамках даного методу були розроблені перші мовні лабораторії та лінгвфонні кабінети; були створені численні аудіолінгвальні курси [8].

Однак з деякими практичними положеннями авторів аудіолінгвального методу не можна повністю погодитися. До недоліків методу можемо віднести уявлення прихильників даного методу про мову як систему навичок і орієнтацію знань на формування мовних автоматизмів, а не розвиток на їх основі умінь, що слід розглядати кінцевою метою навчання. Недостатня увага також приділяється вивченню граматики, адже студенти здебільшого позбавлені можливості зрозуміти, чому фраза будується так, а не інакше, або чому слово вживається в тій, а не в іншій формі. Винятки з граматичних правил можуть заплутати людину, яка не знайома з основами граматики мови, що вивчається.

Висновки. Розглянувши основні характеристики, позитивні сторони та недоліки застосування аудіолінгвального методу в процесі вивчення іноземних мов, можна стверджувати, що розроблена на основі даного підходу методика роботи зі структурами виявила значний вплив на сучасну методику, зокрема стосовно відбору сучасних навчальних матеріалів на основі аналізу живої розмовної мови та створення аудіолінгвальних курсів.

Основними способами засвоєння необхідних структур є імітація, вивчення напам'ять та утворення за аналогією. Отже, тут діє індуктивний підхід до навчання, тобто від прикладу до правила. Метою навчання із застосуванням аудіолінгвального методу є формування у студентів навичок користування іноземною мовою у повсякденному спілкуванні. З нашої точки зору, найефективнішим є використання аудіолінгвального підходу в комплексі з іншими методами навчання, об'єднавши їх найкращі характеристики та застосовуючи різноманітні інноваційні технології.

Презентоване дослідження не є вичерпним, що вможливило перспективу подальших розвідок у даному напрямку. Більш детального вивчення та аналізу потребують питання пошуку шляхів вдосконалення навчального процесу, розробки системи вправ та підбір тематики для студентів різних спеціальностей на основі аудіолінгвального методу, можливостей ефективного використання технічних та мультимедійних засобів навчання.

Список використаної літератури

1. Черпак О.В. Аудиолінгвальний метод обучения английскому языку / О.В.Черпак // Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – С.220-223.
2. Пассов Е.И. Аудиолінгвальний метод обучения иноязычному говорению / Е.И.Пассов. – М.: Просвещение, 1991. – 214 с.
3. Жлуктенко Ю.О. Навчання іноземних мов за методичною системою Ч. Фріза – Р. Ладо / Жлуктенко Ю.О. – К.: Рад. школа, 1989. – 105 с.
4. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов: навч. посіб. / С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2008. – 285с.
5. Вишневський О.І. Методика навчання іноземних мов: навч. посіб. / О.І.Вишневський. – К.: Знання, 2011. – 206 с.
6. Шукин А.Н. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам: учеб. пособие / А.Н.Шукин. – М.: Филоматис, 2008. – 188с.
7. Richards J.C. Approaches and Methods in Language Teaching. / J.C. Richards, T.S. Rodgers. – NY: Cambridge University Press, 2001 – 232 p.
8. Матвієнко І.В. Неопрямі методи на заняттях іноземної мови як засіб інтенсифікації навчання / І.В.Матвієнко [Електронний ресурс]. – <http://osvita.ua/school/lessons_summary/education/45122/>. – Загол. з екрану. – Мова укр.

Рецензент: канд.пед.наук, доц.Бартош О.П.

Довганич Мирослава
преподаватель
кафедра иностранных языков
Государственное высшее учебное заведение
«Ужгородский национальный университет», Ужгород, Украина

К ВОПРОСУ ПРИМЕНЕНИЯ АУДИОЛИНГВАЛЬНОГО МЕТОДА ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

В статье рассматривается общая характеристика аудиолингвального метода при изучении иностранного языка. Определена сущность, основные черты, принципы и этапы внедрения данного метода; проанализированы его преимущества и недостатки. Путем анализа и обобщения проведенных исследований установлено, что некоторые аспекты аудиолингвального метода эффективны и их следует применять в процессе обучения с целью формирования у студентов навыков пользования иностранным языком в повседневном общении.

Ключевые слова: аудиолингвальный метод, аудирование, методика преподавания, речевые навыки, языковые структуры, инновационные технологии, иностранные языки.

Dovhanych Myroslava
Lecturer
Department of Foreign Languages
State Higher Educational Establishment «Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine

TO THE QUESTION OF USING THE AUDIO-LINGUAL METHOD OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES

The general characteristic of the audio-lingual method of teaching foreign languages has been considered in the article. The essence and basic features of the method have been analyzed; the main principles and stages of its implementation have been defined; the advantages and disadvantages of the audio-lingual method have been specified. The audio-lingual method is a method for foreign language teaching which emphasizes the teaching of listening and speaking before reading and writing. Although the audio-lingual approach in its purest form has many weaknesses (notably the difficulty of transferring learnt patterns to real communication), the audio-lingual method is still in use today. Conducted investigation proved that some aspects and techniques of this method are effective and should be taken into account in the process of teaching in order to form the students' habits and stimulate acquiring skills in using the target language communicatively.

Key words: audio-lingual method, listening comprehension, teaching methodology, speaking skills, language structures, innovative technologies, foreign languages.